

MALİYE LİSANS DÜZEYİNDE ALINAN EĞİTİMİN ÇEVRE VERGİSİ BİLİNCİNE ETKİSİ: DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ*

İnci AĞACAN

Arş. Gör., Dumlupınar Üniversitesi İİBF, Maliye Bölümü, Kütahya

Naci Tolga SARUÇ

Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, Maliye Bölümü, İstanbul

ÖZET: Sanayi devrimiyle hız kazanan çevre sorunları günümüzde de artarak devam etmektedir. Tüm bu sorunların ortadan kaldırılması ve kaliteli bir çevrenin geri kazanılması amacıyla devletler çevre sorunlarına karşı kamusal ve piyasa odaklı çözümler aramaya ve politikalar oluşturmaya başlamışlardır. Kamusal çözümlerin başında ise vergisel düzenlemeler gelmektedir. Bu çalışmada Dumlupınar Üniversitesi Maliye Bölümü öğrencilerinden 558 kişi basit tesadüfi örnekleme yöntemine göre seçilerek öğrencilerin çevre vergilerine bakış açıları, çevre kirliliğine karşı duyarlılıkları araştırılmıştır. Ayrıca, çevrenin korunması için çözüm önerilerinin neler olabileceğine ilişkin görüşlerin demografik özellikler, kişisel özellikler ve lisans eğitimi sonucuna göre nasıl dağıldığı araştırılmıştır. Araştırmanın sonunda üniversite öğrencilerinin çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla çevre vergilerinin kullanılması fikrine olumlu baktıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çevre Vergileri, Eğitim, Anket

ENVIRONMENTAL TAXES AWARENESS OF STUDENTS IN HIGHER EDUCATION: DUMLUPINAR UNIVERSITY SAMPLE

ABSTRACT: Environment problems which pick speed with industrial revolution increasingly go on nowadays. Governments have begun to seek public and market-oriented solutions and policies in order to reduce environmental problems. Imposing taxes on pollution is one of the main public solutions that have been applied in the past. This study has been carried out in order to measure the students' attitudes towards environment taxes. The questionnaire is implemented to 558 students which are selected according to random sample method from the public finance department students in Dumlupınar University. Moreover the study also investigated attitudes towards environment taxes show important differences on demographic features of students. In this study, it is come through that university students take a bright view of the idea that taxes are used to prevent environmental pollution.

Keywords: Environmental Taxes, Education, Survey

JEL Sınıflaması: Q5, I

1.GİRİŞ

Çevresel dışsallıkların içselleştirilmesi amacıyla çevre vergilerinin bir araç olarak kullanılması fikri ilk olarak 1918 yılında A.C. Pigou tarafından ortaya atılmıştır. Pigou çevreye zararlı her bir üretim başına, marjinal zarara eşit miktarda vergi alınmasını önermektedir. Çevresel vergilerde amaç çevreye zararlı faaliyetlerin, ürünlerin ya da kirleticilerin çevreye yüklediği maliyetin dikkate alınarak, bu ek sosyal maliyetin zarar verence karşılanmasını sağlamaktır. Bu durum kirleten öder prensibiyle açıklanmaktadır. Böylelikle çevresel vergiler, daha temiz ve kaliteli çevre şartlarına kavuşmanın yanı sıra çevre dostu üretim teknolojileri geliştirilmesine ve çevreye zararlı ürünlerin üretilmesinin sınırlandırılmasına da katkı sağlamaktadır.

Bu çalışmada öncelikle farklı ülkelerde ve ülkemizde çevre vergisi uygulamalarına yer verilmiş ve çevre vergilerine ilişkin literatür taraması yapılmıştır. Devamında ise Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Maliye Bölümü öğrencilerinin çevre kirliliğine duyarlılıkları ile çevre vergisi bilinçlerini ölçmek amacıyla anket çalışması yapılmıştır. Birinci sınıftan itibaren vergiyle ilgili birçok ders gören maliye bölümü öğrencilerinin çevre kirliliğinin önlenmesinde vergilerin bir araç olarak kullanılmasına ilişkin görüşlerine araştırma soruları içerisinde cevap aranmıştır. Ayrıca Maliye Bölümü öğrencilerinin çevreyi kirlilik bakımından nasıl değerlendirdikleri ile çevrenin korunması için çözüm önerilerinin neler olabileceğine ilişkin görüşlerinin onların demografik özellikler (cinsiyet, gelir düzeyi) ve lisans eğitimi sonucuna göre nasıl dağıldığı araştırılmıştır.

2.YABANCI ÜLKELERDE VE TÜRKİYEDE ÇEVRE VERGİSİ UYGULAMALARI

Çevresel dışsallıkların önlenmesinde verginin bir araç olarak kullanılması fikrini ilk olarak ortaya atan Pigou' ya göre olumsuz bir dışsallığın varlığı durumunda bu dışsallığı yaratan üretim ya da tüketim malının üzerine vergi konularak dışsallık içselleştirilmelidir. Bu görüşe göre vergi, marjinal sosyal maliyet ile marjinal özel maliyet arasındaki olumsuz dışsallık nedeniyle oluşan fark kadar olacaktır (Yüksel, 2013: 184).

Avrupa Birliği Komisyonundaki bir uzmanlık kurulu tarafından çevre vergileri "çevreye zararlı bir birimi ya da parçasını kendisine vergi konusu olarak almış vergi" olarak tanımlanmıştır. O halde bu tanımın kapsamına gaz ve su emisyonları, enerji ürünleri, taşımacılık, çeşitli atıklar ile ozon tabakasına zarar veren maddeler ve kirlilik girmektedir. Bu kapsamda çevre vergileri, çevreye zarar veren faaliyetleri sınırlandırmak veya azaltmak için devlet tarafından alınan vergiler şeklinde tanımlanabilir (Ferhatoğlu, 2003: 3).

* Çalışma "Çevre Kirliliği Sorunları ile Mücadelelerde Türkiye'de Uygulanan Çevre Vergileri ve Çevre Vergisi Bilinci" adlı yüksek lisans tez çalışmasından yararlanılarak oluşturulmuştur.

Çevre vergileri özellikle serbest piyasa ekonomisine geçişin yaşandığı 1980'li yıllardan itibaren uygulama alanı bulmuştur. Daha sonra 1990'lı yıllardan itibaren başta İskandinav ülkelerinde olmak üzere Hollanda, İngiltere, Almanya gibi diğer Avrupa ülkelerinde de uygulanmaya başlanmıştır (Çelikkaya, 2011:1). 1990 yılında Dünya'da çevre vergileri içerisinde geniş yer tutan karbon –emiyon vergisini ilk uygulayan ülke Finlandiya olmuştur. Daha sonra 1991 yılında İsveç'te çeşitli çevre vergisi uygulamaları başlatılmıştır. İsveç'teki bu uygulama ile emek üzerindeki vergi yükü bir miktar da olsa enerji üzerine kaydırılmıştır. İngiltere ve Belçika'da 1993 yılından itibaren, Danimarka'da 1994, Hollanda da 1988 ve Almanya'da ise 1999 yılından itibaren çevre vergileri uygulanmaktadır (Değirmendereli, 2000).

OECD'de çevre politikalarına ilişkin çalışmalar 1970'lerde başlamış ancak çevre vergilerinin uygulanması yönündeki adımlar 1990'larda atılmıştır. 1992 yılında Rio 'da gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı ile birliğe üye ülkelerde çevre vergisi uygulamaları hız kazanmıştır. Avrupa Birliği'nde ise çevre vergileri 1972 yılında hazırlanan 1. Eylem planıyla gündeme gelmiştir ve izleyen çalışmalarla çevre vergilerinin kapsamı ve uygulama alanı genişletilmiştir (Yıldız, 2006: 109). AB çevre vergilerini dört başlık altında toplamıştır. Bunlar; Enerji Vergileri, Kirlilik Vergileri, Doğal Kaynak vergileri ve Taşımacılık üzerinden alınan vergilerdir (Eurostat, 2013: 11).

Türkiye'nin çevre konusundaki hassasiyetleri özellikle 1972 yılında düzenlenen Birleşmiş Milletler Çevre Konferansı sonrasında ortaya çıkmıştır. Konferansın etkisiyle, Türkiye'nin ulusal çevre politikası, "çevrenin korunmasına ilişkin tedbirlerin ekonomik kalkınmayı engellemeksizin mevzuata dâhil edilmesi şartıyla " ilk kez 1973 – 1977 dönemini kapsayan Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı içerisinde yer almıştır (Civelek, 2006: 9). Beşinci kalkınma planına kadar olan dönemde çevreye ilişkin düzenlemelerde çevre kirliliğinin azaltılması hususuna yer verilmiştir. Daha sonraları ise kaynak kullanımında etkinliğin sağlanması ve gelecek kuşaklara kaliteli ve sağlıklı çevre bırakma konuları tartışma konusu olmuştur (Budak, 2000: 423-437).

Çevreyle ilintili vergi kapsamında Türkiye'de çevre kirliliğinin azaltılmasında doğrudan etkisi bulunduğu tartışılan Çevre Temizlik Vergisi, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'na 15.07.1993 tarih ve 3914 sayılı Yasa ile eklenen mükerrer 44 üncü madde ile düzenlenmiş, daha sonra 1.1.2004 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile değiştirilmiştir. Konutlara ait çevre temizlik vergisi, su tüketim miktarı esas alınarak metreküp başına hesaplanmaktadır. Büyükşehirlerde 24 kuruş, diğer yerlerde 19 kuruş olarak hesaplanan vergi, işyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi Kanunda belirtilen tarifeye göre alınmaktadır (Gib, 25.12.2014). Çevre Temizlik vergisi dışında çeşitli vergiler de çevresel amaçla ilişkilendirilmektedir. Bunlardan bazıları Motorlu Taşıtlar Vergisi, Özel Tüketim Vergisi ve Katı Atık Vergisidir.

Türkiye'de MTV hariç tutulduğunda çevre vergisi gelirleri düşük seviyelerde kalmaktadır (Satır Reyhan, 2014: 118). Nitekim belediyelerce toplanan Çevre Temizlik Vergisinin çevre kirliliği önleme amacından çok yerel idarelere gelir sağladığı düşünülmektedir (Akdoğan, 2013: 617).

3.LİTERATÜR İNCELEMESİ

Weinstein, Dill ve Nixon (2010) Kaliforniya'da yaşayan halkın yeşil taşımacılık vergilerini¹ destekleyip desteklemedikleri telefonla anket yöntemiyle araştırmışlardır (anket 1500 kişiye uygulanmıştır). Araştırma sonuçlarına göre Kaliforniya' daki halkın çoğunluğu yeşil vergilere olumlu bakmaktadır. Araştırmada demografik faktörlerin yeşil vergilere destek sağlanmasındaki etkisinin çok az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak bazı tutumların ve ulaşım sorunları konusunda bilgi sahibi olmanın düzeyinin yeşil vergilere desteği artırdığı sonucu elde edilmiştir. Ayrıca araştırmada çevreci ve hükümet yanlısı tutum sergileyenlerin yeşil vergilere desteğinin yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir (Agrawal vd., 2010: 189).

Green Fiscal Commission tarafından (2007) yapılan çalışmada çevre vergilerine karşı halkın tutumu araştırılmıştır. Anket sonucuna göre cevaplayıcıların %51'i yeşil vergileri kabul ederken %32'si karşı çıkmıştır.

Ekins vd. (2002), tarafından çalışmada iklim değişikliğine neden olan karbon emisyonunun azaltımında enerji vergilerinin ekonomik araç olarak kullanımı konusunda iş adamlarının görüşleri hakkında bilgi almak ve enerji vergilerinin firma stratejileri ve karar mekanizması üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Ayrıca çevre vergilerinin ileriye dönük çevreye faydalarının yanında ekonomiye ne gibi faydalar sağlayacağı da araştırmanın kapsamı içerisindeydi. Karbon emisyonunun azaltılmasında ekonomik araçların kullanılması fikri büyük oranda destek görmüştür.

Guardian/ ICM tarafından 2006 yılında yapılan çalışmada Britanya'da yaşayan 18 yaş üstü 1200 kişiye telefonla anket yöntemiyle iklim değişikliğiyle mücadelede yeşil vergilerin kullanılmasına yönelik sorular yöneltilmiştir. Ankete katılanların çoğu çevreye zarar veren mal ve hizmetlerin üzerine vergi konulmasına olumlu bakmaktadır. Çevreye zarar veren davranışların önlenmesi amacıyla yeşil vergilere destek verenlerin oranı % 63 iken vergi yoluyla fiyat artışını reddedenlerin oranı ise % 34'tür (Adam ve Wintour, 2006).

Federal Environmental Agency ve Federal Environmental Ministry tarafından Almanya'da yapılan çalışmada ülke içinde ekolojik vergi reformuna karşı kararsız bir tutum olduğu sonucu ortaya konmuştur. Diğer taraftan 'daha az kirlilik yaratanlar ile çevreyi koruyucu faaliyetlerde bulunanların daha az vergi ödeyeceği' fikriyle ekolojik vergi reformu büyük oranda kabul görmüştür (Knigge ve Görlach, 2005:6).

Oğuz vd. 2011 yılında yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin okudukları sınıf ve çevreye karşı olan tutum, farkındalık ve duyarlılıkları konusunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya konmuştur. Ayrıca lisans düzeyinde eğitim gören

¹ Çevre vergileri literatürde yeşil vergiler, ekolojik vergiler gibi değişik isimlerle adlandırılmaktadır.

1. ve 4. Sınıf öğrencilerinin karşılaştırıldığı çalışmada hem birinci sınıf hem de dördüncü sınıf öğrencilerinin çevre kavramını bile tam ve doğru olarak ifade edemedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Çubuk ve Karacaoğlu'nun 2003 yılında Üniversite Öğrencilerinin Çevre Duyarlılıklarının İncelenmesi adlı çalışmasında cinsiyete göre öğrencilerin çevre duyarlılıkları arasında anlamlı bir farkın olduğu ancak yaş gruplarına göre öğrencilerin çevre duyarlılıkları arasında anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Öğrenci görüşlerine göre örgün eğitim kurumlarında hava, su ve toprak kirliliği konusunda yeterli eğitim verilmediği sonucuna ulaşılmış aynı zamanda öğrencilerin önemli bir kısmının; hava, su, toprak kirlenmesi ve ekolojik denge konusunda bilinçlenmeleri için yeterli eğitim almadıklarını ifade ettikleri saptanmıştır.

4. VERİ VE YÖNTEM

Çalışmada veri toplama yöntemi olarak anket yöntemi kullanılmıştır. 2013-2014 yılında öğretim gören Dumlupınar Üniversitesi Maliye Bölümü 1, 2, 3, ve 4. sınıfta okuyan toplamda 558 öğrenci çalışmanın araştırma grubunu oluşturmaktadır. Anket çalışması üç bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde öğrencilerin yaş, sınıf, gelir düzeyi gibi demografik özelliklerine ilişkin sorulara, ikinci ve üçüncü bölümde öğrencilerin çevreye karşı duyarlı olup olmadıklarına, çevre kirliliğini önlemeye yönelik finansman araçlarının neler olabileceğine, örgün eğitim kurumlarında aldıkları eğitimin yeterli olup olmadığına ilişkin görüşlerini almaya yönelik sorulara yer verilmiştir.

Ankette Rennis Likert tarafından geliştirilen 5'li Likert ölçeğine (1. Tamamen katılıyorum, 2. Katılıyorum, 3. Kararsızım, 4. Katılmıyorum, 5. Tamamen katılmıyorum) uygun 32 soru yer almaktadır. Öğrencilerin ankette yer alan ifadelerle katılımını ölçmeye yönelik Likert ölçekli sorular cinsiyet, gelir düzeyi, eğitim gibi demografik faktörlerle öğrencilerin çevre vergisi bilinçlerini ölçmeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Anketin geçerliliğini ölçmek için güvenilirlik analizi yapılmış olup veriler bilgisayar ortamında SPSS 18 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

5. ARAŞTIRMA BULGULARI

Ankete katılan öğrencilerin sınıflara göre dağılımını incelediğimizde öğrencilerin 118'inin 1. Sınıf (%21,1), 130'unun 2. Sınıf (23,3), 116'sının 3. Sınıf (20,8) ve 194'ünün 4. Sınıf (34,8) olduğu görülmektedir. Ankete katılanlar 18-30 yaş aralığında yer almaktadır. Katılımcılar üniversite öğrencisi olduklarından yaş ortalamaları düşüktür ve toplumun genç kesimini temsil etmektedirler.

Öğrenciler birinci öğretim (gündüz) ve ikinci öğretim (gece) olmak üzere iki öğretim türüne göre değerlendirilmiştir. Ankete katılan 558 öğrencinin 310'u normal öğretim 248'i ise ikinci öğretimde okumaktadır.

Çalışmada öğrencilerin görüşlerine göre çevreye olan duyarlılıkları ve çevre vergilerine ilişkin davranışlarının incelenmesinde, anketlerden elde edilen verilerden, frekanslardan, yüzdelerden yararlanılmıştır ve ayrıca bazı istatistiksel testler kullanılarak anket verileri yorumlanmıştır.

Öğrencilerin çevreye duyarlılıklarını ölçmeye yönelik çevre kirliliği karşısında takındıkları tavır ölçmek amacıyla oluşturulan soruların frekans ve yüzdeleri Tablo 1'de gösterilmiştir:

Tablo 1: Üniversite Öğrencilerinin Çevreye Duyarlılıkları

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Tamamen Katılmıyorum	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Cam, metal, kâğıt ve plastik gibi ambalaj atıkları için her mahallede ayrı bir geri dönüşüm kutusu bulunmalıdır.	331	59,3	157	28,1	16	2,9	24	4,3	23	4,1
Ambalaj atıkları geri dönüşüm kutusuna atılmalıdır.	381	68,3	134	24,0	14	2,5	14	2,5	9	1,6
Çevrenin korunması için daha pahalı olsa bile çevre dostu ürünler satın alınmalıdır.(Örneğin enerji tasarruflu ampuller, çevre dostu poşetler vs.)	308	55,2	175	31,4	42	7,5	21	3,8	7	1,3
Karbondioksit salınımına neden olan kömür gibi enerji yakıtları yerine çevreyi daha az kirleten enerji kaynaklarını(doğalgaz) kullanım	316	56,6	183	32,8	29	5,2	17	3,0	9	1,6
Vatandaşların katı-sıvı vb. atıklarını doğrudan çevreye	354	63,4	131	23,5	27	4,8	22	3,9	14	2,5

bırakmaları yanlış bir davranıştır										
Çevre kirliliğini önlemeye yönelik kamu spotu oluşturulmalıdır.	304	54,5	193	34,6	29	5,2	9	1,6	12	2,2
Görsel ve işitsel yayınlarda çevre bilinci oluşturulmalıdır.	286	51,3	202	36,2	28	5,0	13	2,3	10	1,8
Çevre eğitimi okullarda ders olarak gösterilmelidir	253	45,3	189	33,9	68	12,2	24	4,3	15	2,7

Tabloda 1’de görüldüğü gibi, öğrencilerin büyük çoğunluğu çevreye duyarlı davranış sergilemektedir. Geri dönüşümün kullanımı ve yaygınlaşması konusunda öğrencilerin %87,4’ü her mahallede ayrı bir geri dönüşüm kutusu bulunmalıdır cevabını vermişlerdir. Yine bu doğrultuda öğrencilerin %92,3’ü ambalaj atıkları geri dönüşüm kutusuna atılması gerektiğini düşünmektedir. Geri dönüşümü desteklemeyen öğrencilerin oranı ise her iki soru için sırasıyla %8,4 ve %4,1’dir.

Çevre dostu ürünlerin kullanımı ve yaygınlaşması konusunda öğrencilerin % 86,6 ‘sı çevrenin korunması için daha pahalı olsa bile çevre dostu ürünler (Örneğin; enerji tasarruflu ampuller, çevre dostu poşetler vs.) satın alınması gerektiğini ifade etmişlerdir. Çevre dostu ürünleri desteklemeyen öğrencilerin oranı %5,1 ‘dir.

Karbon gazının azaltılması konusunda öğrencilerin %89,4’ü karbondioksit salınımına neden olan kömür gibi enerji yakıtları yerine çevreyi daha az kirleten enerji kaynaklarını(doğalgaz) kullanılmasını gerektiğini ifade etmiştir. Öğrencilerin %4,6’sı ise bu konuda ters görüş bildirmiştir. Çevreyi kirlenme konusunda öğrencilerin %86,9’u katı-sıvı vb. atıkların doğrudan çevreye bırakılmasının yanlış bir davranış olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin %6,4’ü ise bunun yanlış bir davranış olduğunu düşünmemektedir.

Toplumda çevre bilincinin oluşturulması ve çevre bilincinin geliştirilmesi konusunda öğrencilerin %89,1’i çevre kirliliğini önlemeye yönelik kamu spotu oluşturulması gerektiğini düşünmektedir. Aynı şekilde öğrencilerin %87,5’i görsel ve işitsel yayınlarda çevre bilinci oluşturulması gerektiğini ve %79,2’si çevre eğitimi okullarda ders olarak gösterilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Buradan yola çıkarak öğrencilerin toplumda çevre bilincinin oluşturulması gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 2’de öğrencilerin üniversitede aldıkları eğitimin çevre bilinci üzerindeki etkisi ki-kare testiyle analiz edilmiştir.

Ki-kare bağımsızlık testi için kurulan hipotezler;

H₀: Öğrencilerin çevre bilinci üniversitede aldıkları eğitimden bağımsızdır.

H₁: Öğrencilerin çevre bilinci üniversitede aldıkları eğitime bağımlıdır.

Tablo 2: Üniversitede Alınan Eğitimin Çevre Bilincine Etkisi

‘Üniversitede aldığım eğitimin çevreye duyarlılığımı artırdığımı söyleyebilirim’							
EĞİTİM		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum	Toplam
	1.SINIF		26	41	21	16	13
		%22,2	%35,0	%17,9	%13,7	%11,1	%100
2.SINIF		18	30	36	31	15	130
		%13,8	%23,1	%27,7	%23,8	%11,5	%100
3.SINIF		20	30	20	22	23	115
		%17,4	%26,1	%17,4	%19,1	%20,0	%100
4.SINIF		49	55	26	46	17	193
		%25,4	%28,5	%13,5	%23,8	%8,8	%100
Pearson Ki-Kare Testi : 0,003							

Ki-kare testi sonucuna göre $p = 0,003 < 0,05$ olduğundan H₀: Öğrencilerin çevre bilinci üniversitede aldıkları eğitimden bağımsızdır hipotezi reddedilir. Yani üniversitede alınan eğitimin öğrencilerin çevre bilinci üzerinde farklılık yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Farklılık daha çok 2. 3. ve 4. Sınıf öğrencileri arasında ortaya çıkmaktadır. Nitekim 2. Sınıf öğrencilerinin % 36,9’u aldıkları eğitimin çevre bilinçlerini artırdığını söylerken, 3. Sınıfta bu oran %43,5’e ve 4. sınıfta ise %59,9’a çıkmaktadır.

Tablo 1 ve 2 birlikte değerlendirildiğinde ankete katılan üniversite öğrencilerinin çevreye duyarlı davrandıkları, en azından bu tür davranışları destekledikleri ve aksi davranışları ayıpladıkları ayrıca çevre dostu ürünlerin kullanımını da büyük oranda destekledikleri sonucuna varılmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin okudukları sınıf düzeyi yükseldikçe çevre konusunda daha da bilinçli hale geldikleri sonucuna varılmaktadır.

Tablo 3’de öğrencilerin çevre vergilerine bakışının cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediği ki-kare analiziyle test edilmiştir.

Ki- kare bağımsızlık testi için kurulan hipotezler;

H_0 = Öğrencilerin çevre vergisi bilinci cinsiyetlerinden bağımsızdır.

H_1 = Öğrencilerin çevre vergisi bilinci cinsiyetleri ile bağımlıdır.

Tablo 3: Cinsiyet-Çevre Vergisi Bilinci

Çevre Vergileri Sayesinde Daha Temiz Ve Kaliteli Bir Ortamda Yaşayacağımı Düşünüyorum							
CİNSİYET		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum	Toplam
	Kız		121	96	71	30	11
		%36,8	%29,2	%21,6	%9,1	%3,3	%100
Erkek		83	69	31	30	15	228
		%36,4	%30,3	%13,6	%13,2	%6,6	%100
Toplam		204	165	102	60	26	557
		%36,6	%29,6	%18,3	%10,8	%4,7	%100

Pearson Ki-Kare Testi :0,044

Ki-kare analizine göre $p=0,044 < 0,05$ olduğundan H_0 hipotezi reddedilir. Öğrencilerin cinsiyetleri çevre vergisi bilincine bağımlıdır şeklinde kurulan H_1 hipotezi kabul edilir. Ankete katılan kız öğrencilerin %66'sı çevre vergileri sayesinde daha temiz ve kaliteli bir ortamda yaşayacaklarını düşünmektedir. Ankete katılan erkek öğrencilerin ise %66,7 si çevre vergilerine olumlu bakmaktadır. Toplam öğrencilerin ise %66,2'si çevre vergileri sayesinde daha temiz ve kaliteli bir ortamda yaşayacaklarını düşünmektedir.

Tablo 4'te öğrencilerin çevre vergilerine bakışının harcama düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediği ki-kare analiziyle test edilmiştir. Ki- kare bağımsızlık testi için kurulan hipotezler;

H_0 = Öğrencilerin çevre vergisi bilinci harcama düzeylerinden bağımsızdır.

H_1 = Öğrencilerin çevre vergisi bilinci harcama düzeylerine bağımlıdır.

Tablo 4: Öğrencilerin Harcama Düzeylerinin Çevre Vergisi Bilincine Etkisi
Çevre kirliliğini önlemek amacıyla daha yüksek oranda vergi ödemeye razı olorum

ÖĞRENCİLERİN HARCAMA DÜZEYİ		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum	Toplam
	0-300		33	37	57	28	25
		%18,3	%20,6	%31,7	%15,6	%13,9	%100
301-500		27	65	54	33	24	203
		%13,3	%32,0	%26,6	%16,3	%11,8	%100
501-800		17	34	41	20	18	130
		%13,1	%26,2	%31,5	%15,4	%13,8	%100
801 +		5	9	8	2	4	28
		%17,9	%32,1	%28,6	%7,1	%14,3	%100
Toplam		82	145	160	83	71	541
		%15,2	%26,8	%29,6	%15,3	%13,1	%100

Pearson Ki-Kare Testi : 0,617

Ki kare testi sonucuna göre $p=0,617 > 0,05$ olduğundan H_1 hipotezi reddedilmiştir. Yani öğrencilerin harcama düzeyleri ile çevre vergisi bilinci arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur.

Ankete katılan öğrencilerden geliri 0-300 TL arasında olanların %38,9'u, geliri 301-500 TL arasında olanların %45,3'ü, geliri 501-800 TL arasında olanların %39,3'ü ve geliri 800 TL üzerinde olanların ise %50'si çevre kirliliğini önlemek amacıyla daha yüksek oranda vergi ödemeye razı olacaklarını ifade etmişlerdir. Farklı gelir düzeyine sahip öğrenciler aynı oranlarda çevre vergisi ödemeye razı olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 5'te çevreye duyarlı öğrencilerin çevre vergilerine bakışı ve çevre vergilerinin kullanımına yönelik destek oranlarının aldıkları lisans eğitimiyle ilişkisi incelenmiştir

Öğrencilerin okudukları sınıflar ile çevre vergisi ödeme istekleri arasındaki ilişki Ki-kare analiziyle test edilmiştir. Buna göre kurulan hipotezler;

H_0 = Öğrencilerin çevre vergisi bilinci üniversitede aldıkları eğitimden bağımsızdır.

H_1 = Öğrencilerin çevre vergisi bilinci üniversitede aldıkları eğitime bağımlıdır.

Tablo 5: Eğitim ile Çevre Vergisi Bilinci Arasındaki İlişki

Üniversitede aldığım eğitimin çevre vergisi ödeme isteğimi artırdığını düşünüyorum							
EĞİTİM		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum	Toplam
	1.SINIF		17	30	31	26	13
		% 14,5	% 25,6	% 26,5	% 22,6	% 11,1	% 100
2.SINIF		17	26	33	37	16	129
		% 13,2	% 20,2	% 25,6	% 28,7	% 12,4	% 100
3.SINIF		19	21	22	25	27	114
		% 16,7	% 18,4	% 19,3	% 21,9	% 23,7	% 100
4.SINIF		20	68	34	50	22	194
		10,3	35,1	17,5	25,8	11,3	% 100

Pearson Ki-Kare Testi : 0,006

Tablo 5'te ki-kare analizi sonucuna göre $p=0,006 < 0,05$ olduğundan H_0 hipotezi reddedilir. Öğrencilerin çevre vergisi bilinci üniversitede aldıkları eğitime bağımlıdır şeklinde kurulan H_1 hipotezi kabul edilir. Yani öğrencilerin aldıkları eğitim ile çevre vergisi bilinci arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

1.sınıfta okuyan öğrencilerin %40'ı üniversitede aldıkları eğitimin çevre vergisi ödeme isteğini artırdığını düşünürken, %33,7'si aldıkları eğitimin çevre vergisi ödeme isteğini artırmadığını ve öğrencilerin %26,5'u ise kararsız olduklarını ifade etmişlerdir. 2. sınıf öğrencilerinin %33,4'ü üniversitede aldıkları eğitimin çevre vergisi ödeme isteğini artırdığını düşünürken, öğrencilerin %41,1'i aldıkları eğitimin çevre vergisi ödeme isteğini artırmadığını ve öğrencilerin %25,6'sı ise kararsız olduklarını belirtmişlerdir. 3. sınıfta okuyan öğrencilerin %35,1'i üniversitede aldıkları eğitimin çevre vergisi ödeme isteğini artırdığını düşünürken öğrencilerin %45,6'sı aldıkları eğitimin çevre vergisi ödeme isteğini artırmadığını ve öğrencilerin %19,3'ü ise kararsız olduklarını ifade etmiştir. Aynı şekilde 4. Sınıflara baktığımızda öğrencilerin % 45,4'ü üniversitede aldıkları eğitimin çevre vergisi ödeme isteğini artırdığını düşünürken, % 37,1'i aldıkları eğitimin çevre vergisi ödeme isteğini artırmadığını ve %17,5'u ise kararsız oldukları görüşünü bildirmişlerdir. Buna göre farklılığın daha çok 2.,3. ve 4. sınıflar arasında ortaya çıktığı görülmektedir. Ayrıca aldıkları lisans eğitiminin çevre vergisi ödeme isteğine etki etmediklerini ifade eden öğrencilerin oransal olarak yüksekliği de dikkat çekmektedir.

Aşağıdaki tablo 4'te öğrencilerin eğitim düzeyleri ile çevre vergisi bilinçleri arasındaki ilişki Oneway Anova testi ile analiz edilmiştir. Çevre vergisi bilincini ölçmek için kullanılan sorular:

Tablo 6: Çevre Vergisi Bilincine İlişkin Sorular

1	"Vergiler çevre kirliliğini önlemede en etkili araçlardır".
2	"Hava kirliliğine neden olan fabrikalar daha fazla vergilendirilmelidir".
3	"Su faturası içerisinde hesaplanan çevre temizlik vergisi etkin bir çevre koruma aracıdır".
4	"Çevre kirliliğine yol açan ürünlerden daha fazla vergi alınmalıdır".
5	"Su faturası içerisinde hesaplanan çevre temizlik vergisi çevre koruma amacına hizmet etmemektedir".
6	"Üniversitede aldığım eğitimin çevre vergisi ödeme isteğimi artırdığını düşünüyorum".
7	"Çevre kirliliğini önlemek amacıyla daha yüksek oranda vergi ödemeye razı olurum".
8	"Çevre vergilerinin kullanım alanı arttıkça karbondioksit(CO2) emisyonunun azalacağını düşünüyorum".
9	"Kurşunlu benzin daha fazla çevre kirliliğine yol açtığından kurşunsuz benzine göre daha yüksek oranda vergilendirilmelidir".
10	"Çevre dostu ürünlerden daha az vergi alınmalıdır", "Çevreyi daha az kirleten LPG'li araçlar daha düşük oranda vergilendirilmelidir".
11	"Çevre vergileri sayesinde daha temiz ve kaliteli bir ortamda yaşayacağımı düşünüyorum".

Bunun için kurulan hipotezler;

H_0 = Öğrencilerin çevre vergisi bilinçleri lisans eğitim düzeyinden bağımsızdır.

H_1 = Öğrencilerin çevre vergisi bilinçleri lisans eğitim düzeyine bağımlıdır.

Aşağıdaki Tablo 7 'de öğrencilerin çevre vergilerinin kullanılmasına ilişkin sorulara verdikleri cevapların ortalamaları, standart sapma ve standart hataları gösterilmiştir.

Tablo 7: Sınıfların Ortalamaları, Standart Sapma Ve Standart Hataları

Sınıflar	Öğrenci Sayısı	Ortalama	Standart sapma	Standart Hata
1	108	2,2584	,59375	,05713
2	119	2,6364	,63724	,05842
3	108	2,5227	,67439	,06489
4	180	2,3298	,54605	,04070
Toplam	515	2,4261	,62137	,02793

Tablo 7'e göre 1., 2. ve 3. Sınıfların ortalamaları arasında farklılık vardır. 1. ve 4. Sınıfların ortalamaları arasında farklılık yoktur.

Tablo 8: Varyansların Homojenlik Testi

Levene İstatistiği	df1	df2	Sig.
1,372	3	511	,250

Homojenlik testine göre $p > 0,05$ olduğundan %5 güven aralığında varyanslar arasında fark yoktur şeklinde kurulan H_0 hipotezi kabul edilir. Yani varyanslar homojen olarak dağılmışlardır. Varyans homojenliği sağlandıktan sonra anova tablosundaki p değerine bakarak gruplar arasındaki ilişki değerlendirilmiştir.

Tablo 9: Anova Testi

Guruplar arası	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
	10,975	3	3,658	9,961	,000

Anova sonucu $p = 0,00$ olduğundan H_0 hipotezi reddedilir yani gruplar arasında farklılık vardır şeklinde kurulan H_1 hipotezi kabul edilir.

Hangi gruplar arasında farklılık olduğu aşağıdaki tablo 10'de gösterilmiştir.

Tablo 10: Sınıfların Ortalamaları Arasındaki Fark

Sınıf		Ortalamaların Farkı	Sig.
1	2	-,37795*	,000
	3	-,26431*	,009
	4	-,07138	,1000
2	1	,37795*	,000
	3	,11364	,953
	4	,30657*	,000
3	1	,26431*	,009
	2	-,11364	,953
	4	,19293	,055
Sınıf		Ortalamaların Farkı	Sig.
4	1	,07138	1,000
	2	-,30657*	,000
	3	-,19293	,055

Yukarıdaki tabloya göre öğrencilerin çevre vergilerinin kullanılmasına ve yaygınlaşmasına yönelik sorulara verdikleri cevapların okudukları sınıflara göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Test sonucuna göre farklılık * işareti olan sınıfların ortalamaları arasında bulunmuştur. Buna göre 1. sınıfların verdikleri cevapların ortalamalarıyla 2. ve 3. Sınıfların ortalamaları arasında farklılık tespit edilmiştir, 1. ve 4 sınıfların ortalamaları arasında farklılık tespit edilememiştir. 2. Sınıfların ortalamaları ile 1 ve 4 sınıfların ortalamaları arasında farklılık tespit edilmiştir. 2. ve 3. sınıfların ortalamaları arasında farklılık tespit edilememiştir. Aynı şekilde 3. sınıfların ortalamaları sadece 1. sınıflarınkiyle 4. sınıfların ortalamaları ise yalnızca 2. sınıfların ortalamalarıyla farklılık göstermiştir.

6. SONUÇ

Araştırmadan elde edilen bulgular üniversite öğrencilerinin çevreye duyarlı olduklarını ve çevreye duyarlı davranış sergilediklerini göstermektedir. Ayrıca maliye lisans eğitiminin çevre bilincini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer araştırma bulgularının aksine öğrenciler çevrenin korunması için duyarlı davrandıklarını ifade etmişlerdir. Okudukları sınıf ile üniversitede alınan eğitimin çevreye duyarlılık arasındaki ilişkinin test edildiği ki – kare testi sonucuna göre öğrencilerin okudukları sınıflar ile çevreye duyarlılıkları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Cinsiyete göre öğrencilerin çevre vergisi bilinci arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre çevre vergisi bilinçleri daha yüksektir. Öğrencilerin harcama düzeyleri ile çevre vergisi bilinci arasında ilişki bulunamamıştır.

Çevreye duyarlı öğrenciler çevrenin korunması için çevre vergilerinin bir araç olarak kullanılmasına da olumlu bakmaktadırlar. Çevre vergilerinin kirliliğin önlenmesinde bir araç olarak kullanılmasına yönelik sorulara öğrencilerin verdikleri cevaplar okudukları sınıfa göre farklılık göstermektedir. Vergi konusunda yeterli bilince sahip maliye bölümü öğrencilerinin çevreye duyarlı tavır takınmaları, çevreye duyarlı olmaları ve çevre vergilerine karşı olumlu tutum sergilemeleri beklenen sonucu vermektedir. Dolayısıyla çevre vergilerinin çevrenin korunmasında bir araç olarak kullanılabilmesi için öncelikle toplumdaki

çevre bilinci oluşturulmalıdır. Çevre kirliliği boyutlarının ve gelecekteki risklerin farkında olan bireyler çevre vergilerine gönüllü bir şekilde uyum sağlayacaklardır.

KAYNAKÇA

- ADAM, David, Patrick, Wintour (2006), “Most Britons Willing To Pay Green Taxes To Save The Environment”,
<http://www.theguardian.com/politics/2006/feb/22/uk.greenpolitics>
- AGRAWAL, Asha Weinstein; Jennifer Dill; Hilary Nixon (2010), Green transportation taxes and fees: A survey of public preferences in California, Transportation Research Part D, 189-196.
- AKDOĞAN, Abdurrahman (2013), *Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi: Temel İlke ve Esasları Vergileme ve Vergiler Hukuku, Uygulama Örnekleri*, 11.Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.
- BUDAK, Sevim (2000), *Avrupa Birliği ve Türk Çevre Politikası*, Büke yayınları, İstanbul
- CİVELEK, Gökhan B. (2006), *Avrupa Birliği'nde Çevre Politikaları Çerçevesinde İskenderun Sanayi Bölgesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- ÇABUK, B., Karacaoğlu, C. (2003), “Üniversite Öğrencilerinin Çevre Duyarlılıklarının İncelenmesi”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt:36, Sayı:1-2, 189-198.
- ÇELİKKAYA, Ali (2011), “Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerde Çevre Vergisi Reformları ve Türkiye'deki Durumun Değerlendirilmesi”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt:11, Sayı:2, s.97-120.
- DEĞİRMENDERELİ, Ali (2000), “Çeşitli Ülkelerde Uygulanan Ekolojik Vergiler” *Mevzuat Dergisi*, Yıl 3, sayı:33,Eylül,
<http://www.mevzuatdersisi.com/2000/09a/01.htm>.
- EKINS, Paul; Clarie ,Monkhouse; Ian, Skinner; Rebecca, Willis (2002), *Next Steps for Energy Taxation: A Survey of Business Views*, Green Alliance, November.
- EUROSTAT (2013), “Environmental Taxes- A statistical guide, Publications Office of the European Union”, *Publications Office of the European Union*, Luxemburg.
- FERHATOĞLU, Emrah (2003), “Avrupa Birliği'nde Ortak Çevre Politikası Çerçevesinde Çevre Vergileri” *E-Yaklaşım Dergisi*, sayı:3, ss.1-7.
- GİB, 43 Seri No'lu Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği, *T.C. Resmi Gazete*, 28867 (Mükerrrer) ,30/12/2013,
<http://www.gib.gov.tr/index.php?id=1079&uid=I2bpQjUfFVlhoPxa&type=teblig> (Erişim 25.12.2014)
- GREEN FISCAL COMISSION (2007), *Baseline Survey: Public Attitudes to Environmental Taxation*,
<http://www.greenfiscalcommission.org.uk/images/uploads/Results.pdf> ,25.05.2014
- KNIGGE, Markus, Benjamin, Görlach (2005), “Effects of Germany's Ecological Tax Reforms on the Environment, Employment and Technological Innovation: Summary of the Final Report of the Project: Quantifizierung der Effekte der Ökologischen Steuerreformauf Umwelt, Beschäftigung und Innovation”, *Ecologic*, August.
- OĞUZ, Dicle, Işıl Çakıcı ve Safiye Kavas (2011), “Yüksek Öğretimde Öğrencilerin Çevre Bilinci”, *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, sayı 12,ss.34-39.
- SATIR REYHAN, Ayşen, (2014), “Çevre Ekonomisinde Çevre Vergisi Uygulamaları”, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi - Yıl 7, Sayı 1, Haziran*
- YILDIZ, Habib (2006), “Kirliliğin Önlenmesinde Çevre Vergilerinin Rolü”, *İktisat İşletme Finans Dergisi*,21. Yıl, Sayı 245, Ağustos, s.103-122.
- YÜKSEL, Cihan (2013) ,”Türkiye Ekonomisinde Güncel Ekonomik ve Mali Konular”, *Kamu Ekonomisi ve Çevre Sorunları*, Editör: Cansel Oskay, Cihan Yüksel, Ekin Yayınları, Bursa.